

Надя Иванова, архитект

Традиция в кутия

Две важни неща се случват в живота на Надя Иванова преди години, в руската столица Москва – учи архитектура и се запознава с бъдещия си съпруг – японец-Йоши, който също е архитект. Осем години двамата живеят в Токио, но отскоро са в София, където отварят собствено студио за архитектура и интериорен дизайн.

Как се адаптира един японец към българските реалности?

Трудно. След като се преместихме в София, Йоши дълго търси някаква логика в живота на българите, някакъв принцип, по който се случват нещата, опитваше се да разбере българската култура. След известно време се примири и установи: в България няма логика и точно в това е логиката.

А как се адаптира една българка към страна от Далечния изток?

При мен беше малко по-трудно, защото попаднах директно в традиционно

японско семейство. В началото всяко нещо беше стряскащо за мен. Например японските къщи почти не се отопляват. Имат едни вкопани в пода места под масата, наречени котаци, в които в миналото са поставяли въглени, но иначе температурата е почти като навън.

Около отглеждането на сина ми Йоани забелязах и по-фрапиращи разлики. Ако в България детето винаги трябва да бъде обуто и облечено топло, то в Япония трябва да ходи босо. У нас децата не трябва да пият студено, а в Япония на малчуганите се дават огромни чаши с лед.

Какво е типично за традиционния стил в интериора?

Във времето традиционният стил доста се променя, особено след Мейджи революцията през 1868 година. Японската къща е много по-различно конструирана от това, което ние познаваме. В нея основна роля играят самостоятелните елементи, колони, греди, неносещи стени. Вътрешните стени са подвижни (фусума). Направени са "плъзгащи се" и са от хартия, залепена върху дървена рамка. Помещенията са мобилни и няколко стаи могат да се превърнат в една. Когато времето е топло, всички стени се приплъзват, за да се отворят към градината. Целта е дворът да стане част от дома. В дома си японците не правят разграничението "вън" – "вътре".

Този принцип на организиране на пространството се формирал в религиозните традиции на шинтоизма и будизма, когато природата е обожествявана. Пример за това са градинките цубо-нива – в превод „метър на метър“ или "градина в кутия". Представяват съвсем малки градини, в пределите на дома, които освен че възпроизвеждат миниатюрни пейзажи, решават проблема с разделянето на помещенията, осветлението и вентилацията.

Какви са мебелите?

Традиционното е, че мебелите почти отсъстват. Татамита (плоскости, подобни на рогозката) по земята, масичка, възглавници забутон и ошире. Това са нещо като гардероби, пак с плъзгащи се врати, но по-дълбоки от нашите. Сутрин в тях японката прибира всичко, използвано през нощта за спане – завивките и фотоните (сгъваем матрак, юрган, върху който спят на земята). Стаите остават полупразни. Това е целият интериор. Малките пространства са накарвали хората да бъдат много практични. Мисля, че за японците е по-важно да могат да съзерцават природата, градината да влезе в дома им, нетолкова мебелировката.

” За да има един интериор японско звучене, вниманието трябва да се обърне към светлината, повърхностите, отражението.“

Какви са промените в обзавеждането на японския дом?

Има японски къщи, в които все още интериорът изглежда като от миналото. Но днес е голям лукс да си го позволиш, мебелите се изработват от много ценно дърво. Например скриновете за кимона, които се дават на девойките като зестра, са от специално дърво, което поема влагата и не позволява увреждане на материите. Винаги има фризове или орнаменти по ключалките, представляващи знакът на рода или майстора.

Голяма е ролята на светлината, което също изисква намесата на специалист, важно е, че в една сумрачна атмосфера лакираното дърво отблясва по определен начин. Така е и с порцелана.

В по-голяма част от съвременните домове съчетанието е доста странно. Не можете да си представите как са съчетани тези традиционни скринове, но леко кичозно оформени, и мебелите от съвременното ни. Цари пълен безпорядък – можеш да видиш последен модел техника, татами, върху него диван и т.н. Липсва този простор и въздух от миналото.

Откъде идва минимализмът в интериора?

Минимализмът като понятие е измислен в Америка, но се асоциира най-вече с японската култура. Счита се, че един дом е обзаведен в минималистичен стил, когато с много малко средства и елементи в интериора се постига хармония и красота в обзавеждането. Често домовете в този стил граничат

с абстрактното. Борави се най-вече с плоскости, линии, контрасти между светло и тъмно. Друг акцент е и фактурата на повърхностите, как светлината се отразява от тях. В традиционния японски стил има и установени цветове – бежово, кафяво, сивкаво, зелено... цветовете на природата. Охрата и земните тонове на фасадите са идеален фон и често се сливат с градината.

Заимстват ли световната архитектура и интериорен дизайн от минимализма?

По-скоро модернизмът заимства от дизайна на японския дом.

За първи път този стил е забелязан някъде през 30-те години, когато немският архитект Бруно Таут се заселва в Япония. А по-късно и Гропиус буквално се изумява и казва, че това е модернизмът в чистия му вид, в който европейците така искат да творят. Така светът започва да копира японския стил архитектура. Разбира се, невинаги успешно. В Европа дори се налага един малко псевдояпонски стил.

Днес, минимализмът все още е актуален. Той е свързан с глобализма и вече е превърнат в клише. Има японски архитекти, които все още работят в този стил. Например Тадао Андо използва бетона в суровия му вид – стените, дори интериорите са от видим бетон. Но неговите обекти са по-скоро аскетични. В този смисъл Седжима е по-близо до идеята на минимализма. Честа грешка е, когато едно пространство е с по-малко елементи, да му се лепва етикетът "минимализъм". За да има един интериор японско звучене, вниманието трябва да се обърне към светлината, повърхностите, отражението.

Доколко японската култура влияе на вашата работа?

По-скоро се стремим да се съобразяваме с контекста, с индивидуалността на клиентите си. Гледаме да е практично и функционално и затова не натрапваме нищо от Изтока. ■